

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ పంచమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ హిరణ్యవర్ణాః శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్తః॥ అగ్నిం
గర్భం దధిరే విరూపాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి
మధ్యే సత్యాన్తతే అవపశ్యజ్ఞానానామ్॥ మధుశ్చుతః శుచయో యాః పావకాస్తా న ఆపః
శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ యాసాస్థేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి॥
యాః పృథివీం పయసోఽన్తన్తి [౧] శుక్రాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ శివేన మా
చక్షుషౌ పశ్యతాఽఽపః శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే॥ సర్వాగ్ం అగ్నిగ్ంరపుషదో
హువే వో మయి వర్షో బలమోజో ని ధత్త॥ యదదః సం ప్రయతీరహవనదతా హతే॥
తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో నామాని సిన్ధవః॥ యత్ప్రేషితా వరుణేన తాః శీభగ్ం
సమవల్గతా [౨] తదాప్నోదిన్త్రో వో యతీస్తస్మాదాపో అను స్థన॥ అపకామగ్గ్ స్యన్తమానా
అవీవరత వో హికమ్॥ ఇన్త్రో వః శక్తిభిర్దేవీస్తస్మాద్వార్ణామ వో హితమ్॥ ఏకో దేవో
అప్యతిష్ఠథ్స్యన్తమానా యథావశమ్॥ ఉదానిమర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే॥ ఆపో
భద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్గ్నిషోమౌ బిభృత్యాప ఇత్తాః॥ తీవ్రో రసో మధుప్రచా [౩]
మరంగమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గన్మ॥ ఆదితృశ్యామ్యుత వా శృణోమ్యా మా
ఘోషో గచ్ఛతి వాజ్నేన ఆసామ్॥ మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం
యదా వః॥ ఆపో హి ష్టా మయోభువన్తా న ఊర్జే దధాతనా మహే రణాయ చక్షసే॥
యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః॥ ఉశతీరివ మాతరః॥ తస్మా అరం గమామ
వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ॥ ఆపో జనయథా చ నః॥ దివి శ్రయస్వాఽన్తరిక్షే యతస్య
పృథివ్యా సం భవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా॥[౪]

ఉన్దన్తి సమవల్గత మధుప్రహం మాతరో ద్వావిగ్ంశతిశ్చ||5.6.1||

అపాం గ్రహాన్సృహ్ణత్యేతద్వావ రాజసూయం యదేతే గ్రహాః సవోగ్నిర్వరుణసవో
రాజసూయమగ్నిసవశ్చిత్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో ఉభావేవ లోకావభి జయతి యశ్చ
రాజసూయేనేజానస్య యశ్చాగ్నిచిత ఆపో భవన్త్యాపో వా అగ్నేర్భ్రాతృవ్యా
యదపోగ్నిరధస్తాదుపదధాతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో
భవత్యమృతం [౫] వా ఆపస్తస్మాదద్భిరవతాంతమభి షిజ్చన్తి నాఽఽర్తిమార్ఘతి
సర్వమాయురేతి యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేదాఽన్నం వా ఆపః పశవ
ఆపోఽన్నం పశవోఽన్నాదః పశుమాన్భవతి యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేద
ద్వాదశ భవన్తి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరేణైవాఽస్మా [౬] అన్నమవ రున్ధే
పాత్రాణి భవన్తి పాత్రే వా అన్నమద్యతే సయోన్యేవాఽన్నమవ రున్ధ ఆ
ద్వాదశాత్పురుషాదన్నమత్యథో పాత్రాన్న ఛిద్యతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా
ఏవం వేద కుమ్భాశ్చ కుమ్భిశ్చ మిథునాని భవన్తి మిథునస్య ప్రజాత్యై పు ప్రజయా
పశుభిర్మిథునైర్జాయతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ [౭] చైనా ఏవం వేద శుగ్వా అగ్నిః
సోఽధ్వర్యుం యజమానం ప్రజాః శుచాఽర్పయతి యదప ఉపదధాతి శుచమేవాఽస్య
శమయతి నాఽఽర్తిమార్ఘత్యధ్వర్యుర్న యజమానః శామ్యన్తి ప్రజా యత్యైతా
ఉపధీయన్తేఽపాం వా ఏతాని హృదయాని యదేతా ఆపో యదేతా అప ఉపదధాతి
దివ్యాభిరేపైనాః సగ్ం సృజతి వర్షకుః పర్జన్యో [౮] భవతి యో వా ఏతాసామాయతనం
క్లుప్తం వేదాఽయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మా అనుసీతముప దధాత్యేతద్వా
ఆసామాయతనమేషా క్లుప్తిర్య ఏవం వేదాయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మై ద్వంద్వమన్యా
ఉప దధాతి చతస్రో మధ్యే ధృత్యా అన్నం వా ఇష్టకా ఏతత్థలు పై సాక్షాదన్నం యదేష
చరుర్యదేతం చరుముపదధాతి సాక్షా [౯] దేవాఽస్మా అన్నమవ రున్ధే మధ్యత ఉప దధాతి

మధ్యత ఏ॒వా॒క॒స్మా అ॒న్నం దధా॑తి తస్మా॒న్మధ్య॑తో॒న్నమధ్య॑తే బా॒ర్హ॒స్పత్యో భ॑వతి బ్ర॒హ్మ
 వై దే॒వా॒నాం బృ॒హ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మణై॒వా॒క॒స్మా అ॒న్నమ॑వ రు॒న్ధే బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సమ॑సి
 బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సాయ త్వే॒త్యా॒హ తే॒జస్వీ॑ బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సీ భ॑వతి య॒స్యై॒ష ఉ॒పధీ॑యతే య ఉ
 చైనమే॒వం వే॒దః॥[౧౦]

అమృ॑తమ॒స్మై జాయ॑తే య॒స్యై॒తా ఉ॒శధీ॑యన్తే య ఉ ప॒ర్జన్య ఉ॒పధా॑తి సాక్షా॒ధ్నస్త చ॑త్వారి॒గ్గంశ॑చ॥5.6.2॥

భూ॒తే॒ష్టకా ఉ॒ప దధా॑త్యత్రా॒త్ర వై మృ॑త్యు॒ర్జాయ॑తే యత్ర॒యత్రై॒వ మృ॑త్యు॒ర్జాయ॑తే తత
 ఏ॒వైన॑మ॒వ య॒జతే తస్మా॒దగ్ని॑చి॒ధ్నర్వ॑మాయురే॒తి సర్వే॑ హ్య॒స్య
 మృ॑త్య॒వోపే॒ష్టాస్త॑స్మా॒దగ్ని॑చి॒న్నాభి॑చరిత॒వై ప్ర॒త్యగే॑నమ॒భిచారః॑ స్త్రు॒ణుతే॑ సూ॒యతే॑ వా ఏ॒ష
 యో॒కగ్నిం చి॒నుతే॑ దే॒వసు॒వామే॒తాని హ॑వీ॒గ్ంషి భ॑వన్త్యే॒తావన్తో॑ వై దే॒వానా॑గ్ం స॒వాస్త ఏ॒వా
 [౧౧] క॒స్మై స॒వాన్పు య॒చ్ఛన్తి త ఏ॒నగ్ం స॒వన్తే స॒వోక॑గ్ని॒ర్వరు॑ణస॒వో రాజ॑సూ॒యం
 బ్ర॒హ్మ॑స॒వశ్చి॑త్యో దే॒వస్య త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవ ఇ॑త్యా॒హ స॒వితృ॑ప్ర॒సూత ఏ॒వైనం బ్ర॒హ్మ॑ణా
 దే॒వతా॑భిర॒భి షి॒శ్చాత్య॑న్నస్యా॒న్నస్యా॑భి షి॒శ్చాత్య॑న్నస్యా॒న్నస్యా॑క॒వరు॑ద్ధై॒
 పు॒రస్తా॑త్ప్రత్య॒శ్చామ॒భి షి॒శ్చతి పు॒రస్తా॑ద్ధి ప్రతీచీ॒నమ॒న్నమధ్య॑తే శీ॒ర్షతో॑క॒భి షి॒శ్చతి
 శీ॒ర్షతో హ్య॑న్నమధ్య॒త ఆ ము॒ఖాద॑న్వ॒వస్తా॑వయతి [౧౨] ము॒ఖత ఏ॒వాక॑స్మా అ॒న్నాద్యం
 దధా॑త్యగ్ని॒స్తా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి షి॒శ్చామీ॑త్యా॒హైష వా అ॒గ్నీః స॒వన్తే॒నైవైన॑మ॒భి షి॒శ్చతి
 బృ॒హ॒స్పతే॑స్తా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి షి॒శ్చామీ॑త్యా॒హ బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం
 బృ॒హ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మణై॒వైన॑మ॒భి షి॒శ్చతీ॒న్తస్య త్వా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి
 షి॒శ్చామీ॑త్యా॒హేన్త్రి॒యమే॒వాక॑స్మి॒న్నుపరి॑ష్టాద్దధా॒త్యేత- [౧౩] ద్వై రాజ॑సూ॒యస్య రూ॒పం య
 ఏ॒వం వి॒ద్వాన॑గ్నిం చి॒నుత ఉ॒భావే॑వ లో॒కావ॑భి జ॒యతి యశ్చ రాజ॑సూ॒యేనే॒జాన॑స్య
 యశ్చా॒గ్నిచి॒త ఇ॒న్తస్య సు॒షువా॑ణస్య దశ॒ధేన్త్రి॒యం వీ॒ర్యం పరా॑క॒పత॑త్తద్దే॒వాః సా॒త్రామ॑ణ్యా
 స॒మభ॑ర॒న్సూ॒యతే వా ఏ॒ష యో॒కగ్నిం చి॒నుతే॑క॒గ్నిం చి॒త్వా సా॒త్రామ॑ణ్యా

యజేతేన్త్రియమేవ వీర్యగ్ం సంభృత్యాత్మనంత్రే||[౧౪]

త ఏవాన్వవస్త్రావయత్యేతదష్టావత్సారిగ్ంశచ్చ||5.6.3||

సజూరబ్దోయావభిః సజూరుషా అరుణీభిః సజూః సూర్య ఏతశేన సజోషావశ్వినా
దగ్ంసోభిః సజూరగ్నిర్వైశ్వానర ఇడాభిర్ఘృతేన స్వాహా సంవధ్సరో వా అబ్దో మాసా
అయావా ఉషా అరుణీః సూర్య ఏతశ ఇమే అశ్వినా సంవధ్సరోగ్నిర్వైశ్వానరః పశవ ఇడా
పశవో ఘృతగ్ం సంవధ్సరం పశవోను ప్ర జాయంతే సంవధ్సరేణైవాస్మై పశూన్ప్ర
జనయతి దర్భస్తమ్బే జుహోతి య [౧౫] ద్వా అస్యా అమృతం యద్వీర్యం
తద్దర్భాస్తస్మిజ్జుహోతి పైవ జాయతేన్నాదో భవతి యస్యైవం జుహ్వత్యేతా పై దేవతా
అగ్నిః పురస్తాద్భాగాస్తా ఏవ ప్రీణాత్యథో చక్షురేవాగ్నిః పురస్తాత్ప్రతి దధాత్యనన్ధో భవతి
య ఏవం వేదాకపో వా ఇదమగ్ని సలిలమాసీధన్ ప్రజాపతిః పుష్కరపర్ణే వాతో
భూతోకలేలాయథన్ః [౧౬] ప్రతిష్ఠాం నాకవిన్దత స ఏతదపాం
కులాయమపశ్యత్తస్మిన్నగ్నిమచినుత తదియమభవత్తో పై స ప్రత్యతిష్ఠద్వాం
పురస్తాదుపాదధాత్తచ్ఛిరోభవథ్నా ప్రాచీ దిగ్యాం దక్షిణత ఉపాదధాథన్ దక్షిణః
పక్షోభవథ్నా దక్షిణా దిగ్యాం పశ్చాదుపాదధాత్తత్పుచ్ఛమభవథ్నా ప్రతీచీ దిగ్యాముత్తరత
ఉపాదధా- [౧౭] థన్ ఉత్తరః పక్షోభవథ్నోదీచీ
దిగ్యాముపరిష్టాదుపాదధాత్తత్పుష్ఠమభవథ్నోర్ధ్వా దిగియంవా అగ్నిః
పశ్చేష్ఠకస్తస్మాద్యదస్యాం ఖనన్త్యభీష్టకాం తృన్దన్త్యభి శర్కరాగ్ం సర్వా వా ఇయం
వయోభ్యో నక్తం దృశే దీప్యతే తస్మాదిమాం వయాగ్ంసి నక్తం నాధ్యాసతే య ఏవం
విద్వానగ్నిం చినుతే ప్రత్యేవ [౧౮] తిష్ఠత్యభి దిశో జయత్యాగ్నియో పై
బ్రాహ్మణస్తస్మాద్బ్రాహ్మణాయ సర్వాసు దిక్ష్యర్థకగ్ం స్వామేవ తద్దిశమస్వేత్యపాం వా అగ్నిః
కులాయం తస్మాదాపోగ్నిగ్ం హారుకాః స్వామేవ తద్యోనిం ప్ర విశన్తి||[౧౯]

యదలే॑లాయ॑థ్స ఉ॑త్తర॑త ఉ॑పాద॑ధాదే॑వ ద్వా॑త్రిగ్గో॑శఽప॑||5.6.4||

సం॑వథ్స॒రము॑ఖ్యం భృ॒త్వా ద్వి॒తీయే సం॑వథ్స॒ర ఆగ్నే॑యమ॒ష్టాక॑పాలం
నిర్వ॑పేదై॒న్త్రమే॑కాదశకపాలం వైశ్వ॑దే॒వం ద్వా॑దశకపాలం బార్హ॑స్పత్యం చ॒రుం వై॒ష్ణవం
త్రి॑కపాలం తృ॒తీయే సం॑వథ్స॒రేఽభి॑జితా యజే॒త యద॑ష్టాకపాలో భవ॑త్యష్టాక్షరా
గా॒యత్ర్యాగ్నే॑యం గా॒యత్రం ప్రా॑తఃసవనం ప్రా॑తఃసవనమే॒వ తేన॑ దాధార గా॒యత్రీం
ఛన్దో॑ యదే॒కాదశ॑కపాలో భవ॑త్యే॒కాదశా॑క్షరా త్రి॒ష్టుగై॒న్త్రం త్రి॒ష్టుభం మా॑ధ్యంది॒నగ్ం స॑వనం
మా॑ధ్యంది॒నమే॒వ స॑వనం తేన॑ దాధార త్రి॒ష్టుభం [౨౦] ఛన్దో॑ యద్ద్వా॑దశకపాలో భవ॑తి
ద్వా॑దశాక్షరా జగ॑తీ వైశ్వ॑దే॒వం జాగ॑తం తృ॒తీయస॑వనం తృ॒తీయస॑వనమే॒వ తేన॑ దాధార
జగ॑తీం ఛన్దో॑ యద్బార్హ॑స్పత్యశ్చ॒రుర్భవ॑తి బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం బృ॑హస్పతిర్బ్ర॒హ్మైవ తేన॑
దాధార॑ యద్వై॒ష్ణవస్త్రి॑కపాలో భవ॑తి యజ్ఞో॒ వై వి॒ష్ణుర్వ॒జ్ఞమే॒వ తేన॑ దాధార
యత్తృ॒తీయే సం॑వథ్స॒రేఽభి॑జితా యజ॑తేఽభి॒జిత్యై యథ్సం॑వథ్స॒రము॑ఖ్యం బిభర్తి॑మమే॒వ
[౨౧] తేన॑ లోకగ్గ్ స్పృ॒ణోతి యద్ద్వ॒తీయే సం॑వథ్స॒రేఽగ్నిం చి॒నుతే॑న్తరిక్షమే॒వ తేన॑
స్పృ॒ణోతి యత్తృ॒తీయే సం॑వథ్స॒రే యజ॑తేఽముమే॒వ తేన॑ లోకగ్గ్ స్పృ॒ణోత్యేతం వై పర॑
ఆ॒ట్తా॒రః కక్షీ॑వాగ్ం జా॒శిజో॑ వీ॒తహ॑వ్యః శ్రా॒యస॑స్త్రి॒సద॑స్యః పౌరు॑కుధ్స్యః ప్ర॒జాకా॑మా
అచి॑న్వత తతో॒ వై తే స॒హస్ర॑గ్ం సహస్రం పు॒త్రాన॑వి॒న్దన్త॑ ప్రథ॑తే ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభి॑స్త్వా
మా॒త్రామా॑ప్నోతి యాం తే॒కగ్చ్ఛన్ య ఏ॒వం వి॒ద్వానే॒తమ॑గ్నిం చి॒నుతే॑||[౨౨]

దా॒ధార త్రి॒ష్టుభ॑మిమమే॒ వైవం చ॑త్వారి చ||5.6.5||

ప్ర॒జాప॑తిరగ్నిమచి॒నుత॑ స క్షు॒రప॑విర్భూత్వాఽతి॒ష్ఠత్యం దే॒వా బి॑భ్యతో నోపా॑ఽయన్తే
ఛన్దో॑భిరాత్మానన్ధా॒దయి॑తోపా॑ఽయన్తచ్ఛన్ద॒సాం ఛన్ద॑స్త్వం బ్ర॒హ్మ వై ఛన్దా॑గ్ంసి బ్ర॒హ్మణ
ఏ॒తద్ద్రా॑పం యత్కృ॑ష్టాజినం కార్షి॑ష్ఠ ఉపా॑నహాపుప ము॒ఞ్చతే ఛన్దో॑భిరే॒వాఽత్మా॑నం

ఛాదయిత్వాఽగ్నిముప చరత్యాత్మనోఽహిగంసాయై దేవనిధిర్వా ఏష ని ధీయతే యదగ్ని-
 [౨౩] రస్యే వా వై నిధిమగుప్తం విన్దన్తి న వా ప్రతి ప్ర జానాత్యుఖామా
 క్రామత్యాత్మానమేవాఽధిపాం కురుతే గుప్త్యా అథో ఖల్వాహుర్నాఽక్రమ్యేతి నైర్ఋత్యుఖా
 యదాక్రామేన్నిర్ఋత్యా ఆత్మానమపి దధ్యాత్తస్మాన్నాఽక్రమ్యా పురుషశీర్షముప దధాతి
 గుప్త్యా అథో యథా బ్రూయాదేతస్మై గోపాయేతి తాదృగేవ తత్ [౨౪] ప్రజాపతిర్వా
 అథర్వాగ్నిరేవ దధ్యజ్జాధర్వణస్తస్యేష్వకా అస్థాస్యేతగ్ం హ వావ తదృషిరభ్యనూవాచేన్స్త్రో
 దధీచో అస్థభిరితి యదిష్వకాభిరగ్నిం చిన్తోతి సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాముష్మిల్లోకే
 భవతి య ఏవం వేద శరీరం వా ఏతదగ్నేర్యచ్ఛిత్య ఆత్మా వైశ్వానరో యచ్ఛితే వైశ్వానరం
 జుహోతి శరీరమేవ సగ్గ్స్మృత్యా- [౨౫] ఽభ్యారోహతి శరీరం వా ఏతద్యజమానః
 సగ్గ్స్మృరుతే యదగ్నిం చినుతే యచ్ఛితే వైశ్వానరం జుహోతి శరీరమేవ
 సగ్గ్స్మృత్యాఽత్మనాఽభ్యారోహతి తస్మాత్తస్య నాఽవ ద్యన్తి జీవస్నేవ దేవానప్యేతి
 వైశ్వానర్యర్చా పురీషముప దధాతీయం వా అగ్నిర్వైశ్వానరస్తస్యైషా
 చితిర్యత్పురీషమగ్నిమేవ వైశ్వానరం చినుత ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూర్యద్వైశ్వానరః
 ప్రియామేవాస్య తనువమవ రున్ధే||[౨౬]

అగ్నిష్ఠభగ్గ్ స్మృత్యాఽగ్నేర్దశ చ||5.6.6||

అగ్నేర్వై దీక్షయా దేవా విరాజమాన్నవన్తిస్త్రో రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్రిపదా
 విరాడ్విరాజమాప్నోతి షడ్రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్వడ్వా ఋతవః సంవత్సరః సంవత్సరో
 విరాడ్విరాజమాప్నోతి దశ రాత్రీర్దిక్షితః స్వాద్దశాక్షరా విరాడ్విరాజమాప్నోతి ద్వాదశ
 రాత్రీర్దిక్షితః స్వాద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి త్రయోదశ
 రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్రయోదశ [౨౭] మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమానోతి
 పంచదశ రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్పంచదశ వా అర్ధమాసస్య రాత్రయోఽర్ధమాసశః సంవత్సర

ఆప్యతే సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి సప్తదశ రాత్రీర్దక్షితః స్యాద్వాదశ మాసాః
 పంచర్తవః స సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దక్షితః
 స్యాచ్ఛత్రుర్విగ్ంశతిరర్థమాసాః సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి త్రిగ్ంశతగ్ం
 రాత్రీర్దక్షితః స్యాత్ [౨౮] త్రిగ్ంశదక్షరావిరాడ్విరాజమాప్నోతి మాసం దీక్షితః స్యాద్యో మాసః
 స సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి చతురో మాసో దీక్షితః స్యాచ్ఛత్రురో వా
 ఏతం మాసో వసవోఽభిభరుస్తే పృథివీమాఽజయన్గాయత్రీం ఛన్దోఽష్టై
 రుద్రాస్తేఽన్తరిక్షమాఽజయన్త్రిష్టుభం ఛన్దో ద్వాదశాఽఽదిత్యాస్తే దివమాఽజయన్జగతీం
 ఛన్దస్తతో వై తే వ్యావృతమగచ్ఛచ్చైశ్చవ్యం దేవానాం తస్మాద్వాదశ మాసో భృత్వాఽగ్నిం
 చిన్వీత ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరోఽగ్నిశ్చిత్త్యస్తస్యాఽహోరాత్రాణీష్టకా
 ఆప్తేష్టకమేనం చినుతేఽథో వ్యావృతమేవ గచ్ఛతి శ్రైవ్యగ్ం సమానానామ్||[౨౯]
 స్యాత్త్రయోదశ త్రిగ్ంశతగ్ం రాత్రీర్దక్షితస్యాద్వాదశ తేఽష్టావిగ్ంశతిశ్చ ||5.6.7||

సువర్గాయ వా ఏష లోకాయ చీయతే యదగ్నిస్తం
 యన్నాన్వారోహేథువర్గాల్లోకాద్యజమానో హీయేత పృథివీమాక్రమిషం ప్రాణో మా మా
 హాసీదన్తరిక్షమాక్రమిషం ప్రజా మా మా హాసీద్దివమాక్రమిషగ్ం సువరగన్మేత్యాహౌష వా
 అగ్నేరన్వారోహస్తేనైవైనమన్వారోహతి సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై యత్పక్షసం మితాం
 మినుయాత్ [౩౦] కనీయాగ్ంసం యజ్ఞక్రతుముపేయాత్పాపీయస్యస్యాఽత్మనః ప్రజా
 స్యాద్వేదిసం మితాం మినోతి జ్యాయాగ్ంసమేవ యజ్ఞక్రతుముపైతి నాఽస్యాఽత్మనః
 పాపీయసీ ప్రజా భవతి సాహస్రం చిన్వీత ప్రథమం చిన్వానః సహస్రసం మితో వా అయం
 లోక ఇమమేవ లోకమభి జయతి ద్విషాహస్రం చిన్వీత ద్వితీయం చిన్వానో ద్విషాహస్రం వా
 అన్తరిక్షమన్తరిక్షమేవాభి జయతి త్రిషాహస్రం చిన్వీత తృతీయం చిన్వానః [౩౧] త్రిషాహస్రో
 వా అసౌ లోకోఽముమేవ లోకమభి జయతి జానుదఘ్నం చిన్వీత ప్రథమం చివానో

గా॒య॒త్రి॒యై॒వే॒మం లో॒క॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి నా॒భి॒ద॒ఘ్నం చిన్వీ॑త ద్వి॒తీ॒యం
 చిన్వా॑న॒స్త్రిష్ట॒భై॒వాఽ॒న్తరి॒క్ష॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి గ్రి॒వ॒ద॒ఘ్నం చిన్వీ॑త తృ॒తీ॒యం చిన్వా॑నో
 జగ॒త్యై॒వాఽ॒ముం లో॒క॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి నాఽగ్నిం చి॒త్వా రా॒మా॒ముపే॒యాద॒యోనౌ రేతో
 ధా॒స్యామీ॒తి న ద్వి॒తీ॒యం చి॒త్వాన్య॒స్య స్త్రి॒య- [32] ముపే॒యాన్న తృ॒తీ॒యం చి॒త్వా కాం
 చనో॑పే॒యాద్రేతో వా ఏ॒తన్ని ధ॒త్తే య॒దగ్నిం చి॒నుతే య॒దుపే॒యాద్రే॒తసా వృ॒ధ్యేతాఽథో
 ఖ॒ల్వాహు॑రప్ర॒జస్యం తద్య॑న్నోపే॒యాది॒తి యద్రే॒తఃసి॒చావు॑పదధాతి తే ఏ॒వ య॒జమా॑నస్య
 రేతో బిభృ॑తస్తస్మా॒దుపే॒యాద్రే॒తసోఽస్క॒న్దాయ త్రీ॒ణి వా॒వ రే॒తాగ్ం॑సి పితా పుత్రః పౌత్రో [33]
 యద్దే॒వ రే॒తఃసి॒చావు॑పదధ్యాద్రేతోఽస్య వి చ్చి॒న్ద్యాత్తి॒స్త్ర ఉ॒ప దధా॑తి రే॒తసః సంత॑త్యా
 ఇ॒యం వా॒వ ప్ర॒థమా రే॒తఃసి॒గ్వాగ్వా ఇ॒యం తస్మా॑త్పశ్యన్తీ॒మాం పశ్య॑న్తి వా॒చం
 వద॑న్తీమ॒న్తరి॒క్షం ద్వి॒తీయా ప్రా॒ణో వా అ॒న్తరి॒క్షం తస్మా॑న్నాన్తరి॒క్షం పశ్య॑న్తి న ప్రా॒ణమ॒సౌ
 తృ॒తీయా చక్షు॑ర్వా అ॒సౌ తస్మా॑త్పశ్యన్త్య॒మాం పశ్య॑న్తి చక్షు॒ర్యజుషే॒మాశ్చా- [34]
 ఽ॒మూ॒శ్చోప దధా॑తి మ॒నసా మ॒ధ్యమామే॒షాం లో॒కానాం క్లు॒ప్త్యా అథో ప్రా॒ణానామి॒ష్టో
 యజ్ఞో భృ॑గుభి॒రాశీ॒ర్దా వసు॑భి॒స్తస్య త ఇ॒ష్టస్య వీ॒తస్య ద్ర॒విణే॒హ భక్తి॑యేత్యాహ స్తుతశస్త్రే
 ఏ॒వైతే॒న దు॒హి పితా మాత॑రిశ్వాఽచ్ఛి॒ద్రా పదా॑ ధా అచ్ఛి॒ద్రా ఉ॒శిజః పదా॑ఽను తక్షుః సో॒మో
 విశ్వ॑విన్నేతా నేష॒ద్భృహ॒స్పతి॑రుక్థామదాని శగ్ం॑సిషదిత్యాహైతద్వాఅగ్నీరుక్థం తేనై॒వైనమ॑ను
 శగ్ం॑సతి||[35]

మి॒నుయాత్తృ॒తీ॒యం చిన్వా॑నః స్త్రి॒యం పౌత్ర॑శ్చ వై సప్త చ||5.6.8||

సూ॒యతే వా ఏ॒షోఽగ్ని॑నాం య ఉ॒ఖాయాం భ్రి॒యతే యద॒ధః సాద॑యేద్గర్భాః ప్ర॒పాదు॑కాః
 స్యు॒రథో యథా స॒వాత్ప్రత్య॑వరోహతి తాదృగే॒వ తదా॑సన్ద్రి సాదయతి గర్భా॒ణాం ధృ॒త్యా
 అప్ర॑పాదాయాఽథో స॒వమే॒వైనం కరో॑తి గర్భో వా ఏ॒ష యదు॑ఖ్యో యోనిః శి॒క్యం
 యచ్ఛి॑క్యాదుఖాం నిరూపేద్యోనేర్గర్భం నిర్హ॑ణ్యాత్షడుద్యామగ్ం శి॒క్యం భవ॑తి పో॒థావి॒హితో

పై [3౬] పురుష ఆత్మా చ శిరశ్చ చత్వార్యజ్ఞాన్యాత్మన్నైవైనం బిభర్తి ప్రజాపతిర్వా ఏష
 యదగ్నిస్తస్యోఖా చోలూఖలం చ స్తనౌ తావస్య ప్రజా ఉప జీవంతి యదుఖాం చోలూఖలం
 చోపదధాతి తాభ్యామేవ యజమానోఽముష్మిల్లోక్కిం దుహే సంవత్సరో వా ఏష
 యదగ్నిస్తస్య త్రేధావిహితా ఇష్టకాః ప్రాజాపత్యా వైష్ణవీ- [3౭]
 ర్వైశ్వకర్మణీరహోరాత్రాణ్యేవాఽస్య ప్రాజాపత్యా యదుఖ్యమ్బిభర్తి ప్రాజాపత్యా ఏవ తదుప
 ధత్తే యథ్సమిధ ఆదధాతి వైష్ణవా వై వనస్పతయో వైష్ణవీరేవ తదుప ధత్తే
 యదిష్టకాభిరగ్నిం చినోతీయం వై విశ్వకర్మా వైశ్వకర్మణీరేవ తదుప ధత్తే
 తస్మాదాహుస్తీవృదగ్నిరితి తం వా ఏతం యజమాన ఏవ చిన్వీత
 యదస్యాఽన్యశ్చినుయాద్యత్తం దక్షిణాభిర్న రాధయేదగ్నిమస్య వృక్షీత యోఽస్యాఽగ్నిం
 చినుయాత్తం దక్షిణాభీ రాధయేదగ్నిమేవతథ్స్సృణోతి||[3౮]

పోధావిహితో వై వైష్ణవీరన్యో విగ్ంశతిశ్చ||5.6.9||

ప్రజాపతిరగ్నిమచినుతర్తుభిః సంవత్సరం వసంతేనైవాఽస్య పూర్వార్ధమచినుత గ్రీష్మేణ
 దక్షిణం పక్షం వర్షాభిః పుచ్ఛగ్ం శరదోత్తరం పక్షగ్ం హేమంతేన మధ్యం బ్రహ్మణా వా
 అస్య తత్పూర్వార్ధమచినుత క్షత్రేణ దక్షిణం పక్షం పశుభిః పుచ్ఛం విశోత్తరం పక్షమాశయా
 మధ్యం య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుత ఋతుభిరేవైనం చినుతేఽథో ఏతదేవ సర్వమవ [3౯]
 రున్ధే శృణ్వన్తీనమగ్నిం చిక్వానమత్యన్నగ్ం రోచత ఇయం వావ ప్రథమా చితిరోషధయో
 వనస్పతయః పురీషమంతరిక్షం ద్వితీయా వయాగ్ంసి పురీషమసౌ తృతీయా నక్షత్రాణి
 పురీషం యజ్ఞశ్చతుర్థి దక్షిణా పురీషం యజమానః పశ్చామీ ప్రజా పురీషం యత్త్రిచితీకం
 చిన్వీత యజ్ఞం దక్షిణామాత్మానం ప్రజామంతరీయాత్తస్మాత్పశ్చచితీకశ్చేతవ్య ఏతదేవ
 సర్వగ్ం స్సృణోతి యత్త్రిస్తశ్చితయః [౪౦] త్రివృద్ధ్యగ్నిర్యద్వే ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠితై
 పశ్చ చితయో భవంతి పాజ్కాః పురుష ఆత్మానమేవ స్సృణోతి పశ్చ చితయో భవంతి

ప॒శ్చా॒భిః పు॒రీ॒షైర॒భ్యాహ॒తి ద॒శ సం ప॒ద్యన్తే ద॒శాక్ష॒రో వై పు॒రుషో॒యావా॒సేవ పు॒రుష॒స్తగ్న్
 స్పృ॒ణోత్యథో ద॒శాక్ష॒రా వి॒రాడ॒న్నం వి॒రాడ్వి॒రాజ్యే॒వాన్నాద్యే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి సం॒వత్స॒రో వై షష్ఠీ
 చి॒తిర్ఋ॒తవః పు॒రీ॒షగ్ం ష॒ట్చత॒యో భ॒వన్తి ష॒ట్పురీ॒షాణి ద్వాద॒శ సం ప॒ద్యన్తే ద్వాద॒శ
 మా॒సాః సం॒వత్స॒రః సం॒వత్స॒ర ఏ॒వ ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॥[౪౦]

అ॒వ చి॒తయః పు॒రీ॒షం ప॒శ్చాద॒శ చ॥5.6.10॥

రో॒హితో ధూ॒మ్రోహి॒తః క॒ర్క॒స్థరోహి॒తస్తే ప్రా॒జాప॒త్యా బ॒భ్రుర॒రుణ॒బభ్రుః శు॒కబ॒భ్రుస్తే
 రో॒ద్రాః శ్యే॒తః శ్యే॒తాక్షః శ్యే॒తగ్న్రి॒వస్తే పి॒తృదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః కృ॒ష్ణా వ॒శా వా॒రుణ్యా॒స్తిస్త్రః శ్వే॒తా
 వ॒శాః సౌ॒ర్యో మై॒త్రాబా॒ర్హస్ప॒త్యా ధూ॒మ్రల॒లామా॒స్మాప॒రాః॥[౪౧]

||5.6.11||

ప॒ృశ్వి॒స్తిర॒శ్వీన॒పృశ్వి॒రూర్ధ్వ॒పృశ్వి॒స్తే మారు॒తాః ఫ॒ల్కారో॒హితోర్ణి బ॒లక్షీ తాః సా॒రస్వ॒త్యః
 ప॒షతీ సూ॒లప॒షతీ క్షు॒ద్రప॒షతీ తా వైశ్వదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః శ్యా॒మా వ॒శాః పౌ॒ష్ణియ॒స్తిస్త్రో
 రో॒హిణీ॒ర్వశా మై॒త్రియ॒ ఐన్ద్రా॒బార్హస్ప॒త్యాఅ॒రుణ॒లలామా॒స్మాప॒రాః॥[౪౨]

రో॒హితః పృ॒శ్విష్వ॒డ్వేగ్ం శ॒తిష్వ॒డ్వేగ్ంశ॒తిః॥5.6.12॥

శి॒తిబా॒హుర॒న్యతః॒శితి॒బాహుః స॒మన్త॒శితి॒బాహు॒స్త ఐ॒న్ద్రవా॒యవాః శి॒తిరన్త్రోన్యతః॒శితి॒రన్త్రః
 స॒మన్త॒శితి॒రన్త్రస్తే మై॒త్రావ॒రుణాః శు॒ద్ధవా॒లః స॒ర్వశు॒ద్ధవా॒లో మ॒ణివా॒లస్త ఆ॒శ్వినా॒స్తిస్త్రః శి॒ల్వా
 వ॒శా వైశ్వదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః శ్యే॒నీః ప॒రమే॒ష్ఠినీ సో॒మాపౌ॒ష్ణాః శ్యా॒మల॒లామా॒స్మాప॒రాః॥[౪౩]

||5.6.13||

ఉ॒న్నత॒ ఋ॒షభో॒ వా॒మన॒స్త ఐ॒న్ద్రావ॒రుణాః శి॒తిక॒కుచ్ఛి॒తిప్ర॒వృః శి॒తిభ॒సత్త

ఐ॒న్ద్రా॒బా॒ర్హ॒స్ప॒త్యాః శి॒తి॒పా॒చ్ఛి॒త్యో॒ష్ఠః శి॒తి॒భ్రు॒స్త ఐ॒న్ద్రా॒వై॒ష్ణ॒వా॒స్తి॒స్రః సి॒ద్ధా వ॒శా
 వై॒శ్వ॒క॒ర్మ॒ణ్య॒స్తి॒స్రో ధా॒త్రే పు॒షో॒దరా ఐ॒న్ద్రా॒పా॒ష్ణాః శ్యే॒త॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౩]
 శి॒తి॒బా॒హు॒రు॒న్మ॒తః ప॒శ్చా॒విగ్ం॒శతిః ప॒శ్చా॒విగ్ం॒శతిః॥5.6.14॥

క॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో యా॒మాః సా॒మ్యా॒స్త్ర॒యః శ్వే॒తి॒జ్ఞా అ॒గ్న॒యే య॒వి॒ష్ఠా॒య త్ర॒యో న॒కు॒లా॒స్తి॒స్రో
 రో॒హి॒ణీ॒స్త్రి॒వృ॒స్తా వ॒సూ॒నాం తి॒స్రో॒క॒రు॒ణా ది॒త్యో॒హ్య॒స్తా రు॒ద్రా॒ణాగ్ం సో॒మై॒న్ద్రా
 బ॒భ్రు॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౬]
 క॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో॒విగ్ం॒శతిః॥5.6.15॥

శు॒ణా॒స్త్ర॒యో వై॒ష్ణ॒వా అ॒ధీ॒లో॒ధక॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో వి॒ష్ణ॒వ ఉ॒రు॒క్ర॒మాయ॑ ల॒పు॒ది॒న॒స్త్ర॒యో వి॒ష్ణ॒వ
 ఉ॒రు॒గా॒యాయ॑ ప॒శ్చా॒వీ॒స్తి॒స్ర ఆ॒ది॒త్యా॒నాం త్రి॒వ॒ధా॒స్తి॒స్రో॒జ్గీ॒రసా॑ మై॒న్ద్రా॒వై॒ష్ణ॒వా
 గౌ॒ర॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౭]
 శు॒ణా విగ్ం॒శతిః॥5.6.16॥

ఇ॒న్ద్రా॒య రా॒జ్ఞే త్ర॒యః శి॒తి॒పు॒ష్ఠా ఇ॒న్ద్రా॒యా॒ధి॒రా॒జాయ॑ త్ర॒యః శి॒తి॒క॒కు॒ద ఇ॒న్ద్రా॒య
 స్వ॒రా॒జ్ఞే త్ర॒యః శి॒తి॒భ॒స॒ద॒స్తి॒స్ర॒స్మ॒ర్యో॒హ్యః సా॒ధ్యా॒నాం తి॒స్రః ప॒ష్ఠో॒హ్యో వి॒శ్వే॒షాం
 దే॒వా॒నా॒మాగ్ని॒న్ద్రాః కృ॒ష్ణ॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౮]
 ఇ॒న్ద్రా॒య య॒జ్ఞే ద్వా॒విగ్ం శతిః॥5.6.17॥

అ॒ది॒త్యై త్ర॒యో రో॒హి॒తై॒తా ఇ॒న్ద్రా॒ణ్యై త్ర॒యః కృ॒ష్ణై॒తాః కు॒హ్వా త్ర॒యో॒క॒రు॒ణై॒తా॒తి॒స్రో
 ధే॒న॒వో రా॒కాయై॑ త్ర॒యో॒న॒డ్వ॒హః సి॒నీ॒వా॒ల్యా ఆ॒గ్నా॒వై॒ష్ణ॒వా రో॒హి॒త॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౯]
 అ॒ది॒త్యా అ॒ష్టాద॒శః॥5.6.18॥

సోమ్యాస్త్రయః పిశంగాః సోమాయ రాజ్ఞే త్రయః సారజ్ఞః పార్జన్యా నభోరూపాస్తిస్తోఽజా
మల్హా ఇన్త్రాణ్యై తిస్తో మేష్య ఆదిత్యా ద్యావాపుథివ్యా మాలజ్ఞాస్తూపరాః॥౫౦॥

సోమ్యా ఏకాన్ష విగ్ంశతిః॥5.6.19॥

వారుణాస్త్రయః కృష్ణలలామా వరుణాయ రాజ్ఞే త్రయో రోహితలలామా వరుణాయ
రిశాదసే త్రయోఽరుణలలామాః శిల్పాస్త్రయో వైశ్వదేవాస్త్రయః పృశ్నయః సర్వదేవత్యా
ఐన్త్రాస్తూరాః శ్యేతలలామాస్తూపరాః॥౫౧॥

వారుణా విగ్ంశతిః॥5.6.20॥

సోమాయ స్వరాజ్ఞేఽనోవాహావనడ్వాహావిన్త్రాగ్నిభ్యామోజోదాభ్యాముష్టారావిన్త్రాగ్నిభ్యాం
బలదాభ్యాగ్ం సీరవాహావవీ ద్వే ధేనూ భౌమీ దిగ్భ్యో వడబే ద్వే ధేనూ భౌమీ వైరాజీ
పురుషీ ద్వే ధేనూ భౌమీ వాయవ ఆరోహణవాహావనడ్వాహౌ వారుణీ కృష్ణే వశే అరాడ్యో
దివ్యావృషభౌ పరిమరౌ॥౫౨॥

సోమాయ స్వరాజ్ఞే చతుస్త్రిగ్ంశతీ॥5.6.21॥

ఏకాదశ ప్రాతర్గవ్యాః పశవ ఆ లభ్యస్తే చగలః కల్మాషః కికిదీవిర్విదీగయస్తే త్వాష్ట్రాః
సారీర్షవ శ్వేతా వశా అనూబన్ధ్యా భవన్త్యాగ్నీయ ఐన్త్రాగ్న ఆశ్వినస్తే విశాలయూప ఆ
లభ్యస్తే॥౫౩॥

ఏకాదశ ప్రాతః పశ్చ విగ్ంశతిః॥5.6.22॥

పిశజ్ఞాస్త్రయో వాసన్తాః సారజ్ఞాస్త్రయో గ్రిష్టాః పృషన్తస్త్రయో వార్షికాః పృశ్నయస్త్రయః

శారదాః పృశ్నిసక్థాస్త్రయా హైమన్తికా అవలిప్తాస్త్రయః శైశిరాః సంవత్సరాయ నివక్షసః||౫౪|
పిశజ్గా విగ్ంశతిః||5.6.23||

రోహితః కృష్ణా ధూమ్రలలామాః పుశ్నిశ్శ్యామా ఆరుణలలామాశ్శితిబాహుశ్శిల్వాశ్శ్చీనీశ్శ్యామలలామా ఉన్నత సిద్ధా ధాత్రే
పౌష్ణా శ్శ్చీతలలామాః కర్ణా బభ్రులలామాశ్శుణ్డా గౌరలలామా ఇన్ద్రాయ కృష్ణలలామా అదిత్యై రోహితలలామాస్సోమ్యా
మాలజ్గా వారుణాస్సరాశ్శ్చీతలలామా దశ||

హిరణ్యవర్ణా అపాం గ్రహాన్భూతేష్టకా స్సజ్జాస్సంవత్సరం ప్రజాపతిస్స క్షురపవిరగ్నీర్వై దీక్షయా సువర్ణాయ
తంయన్నసూయతే ప్రజాపతిర్ ఋతుభీ రోహితః పుశ్నిశ్శితిబాహురున్నతః కర్ణాశ్శుణ్డా ఇన్ద్రాయాదిత్యై
సోమ్యావారుణాస్సోమాయైకాదశ పిశజ్గా స్త్రయావిగ్ంశతిః ||23||

హిరణ్యవర్ణా భూతేష్టకాశ్శన్దో యత్యగ్నీయాగ్ంసం త్రివృద్ధ్యగ్నిర్వారుణాశ్శతుః పశ్చాతతి||54||

హిరణ్యవర్ణా ని వక్షసః||

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి పశ్చామ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥